

ALGIDA SEÇİCİLİK ZEMİNİNDE BİR ANALİZ:

TEMİNAT MEKTUBU GİDERLERİNİN YANSITILMASINDA VERGİ UYGULAMALARI

Akın Gencer ŞENTÜRK, Avukat

İzmir, 02.06.2011

I. Giriş

A. Algı ve Algıda Seçicilik

Algı, psikoloji ve bilişsel bilimlerde duyuşal bilginin alınması, yorumlanması, seçilmesi ve düzenlenmesi anlamına gelir. Algı kelimesi (*perception*), Latince “*almak*” anlamına gelen “*capere*” kelimesinden gelir. Önündeki “*per*” takısı “*tamamen*” anlamındadır.

Algıda seçicilik, insanın algı sürecinde etkili olduğu kabul edilmiş psikolojik bir kavramdır. Çevrede bulunan uyarıcılardan, olaylardan ya da nesnelere bir ya da birkaçına dikkati yöneltmektir. Kişinin daha önce yaşadığı deneyimlerin, önyargıların, rüyaların ve benzer her türlü duygularının o anki algılamaya düzeyinde etkili olduğunu ifade eder.

Algıda seçiciliği etkileyen dış etmenler; uyarıcının şiddeti, aşırı zıtlık, hareketlilik, süreklilik, tekrar, alışılmışın dışındaki uyarıcılar ve tanışıklıktır. İç etmenler ise; beklenti, ilgi, gereksinim ve inançtır.

Aynı nesne ya da olaylar, değişik kişiler tarafından farklı şekilde algılanabilir. Bu farklı algılamada önceki öğrenmelerin, dikkatin ve güdülenmenin rolü vardır. Örneğin; bir aile üyesinin düğün törenini videodan ailesi ve arkadaşlarıyla birlikte izleyen bir genç, izleyicilerin seçici algılarını şu şekilde açıklamıştır: “*Filmi izlerken ben kaç kez nasıl görüldüğümle ilgilendim; yakın bir arkadaşım aldığım kilolarla, annem ne kadar neşeli olduğumla, nişanım ise bir hanım konukla dans ederken ne kadar mutlu görüldüğümle ilgili olarak izlenimlerini belirttiler.*” Bu örnekte de görüldüğü gibi herkes kendi güdülenmesine, dikkatine ve önceki bilgilerine bağlı olarak algılamaktadır.

B. Bir Özelgenin Düşündükleri / Yazarın Algıda Seçiciliđi

Yaklaşım Dergisi'nin Mayıs/2011 sayısı elime ulaştığında her zamanki gibi önce içindekileri inceleyen, makale başlıklarına göz atan ve okumaya nereden başlayacağına kara vermeye çalışan, yine her zamanki gibi Dergiyi en sondan yani yargı kararları ve özgelere bölümünden başlayarak okumaya başlayan bu satırların yazarının dikkatini bir Özelge çekmiştir.

Bayileri ile ticari ilişkilerinden doğan alacaklarını garanti altına alabilmek amacıyla bayileri tarafından alınan teminat mektuplarının masraf ve komisyonlarını karşılamayı taahhüt ettiğini belirten ve şirketlerince karşılanan teminat mektubu masraf ve komisyonları için bayileri

tarafından adlarına düzenlenecek faturalarda KDV hesaplanıp hesaplanmayacağı konusunda görüş soran bir mükellefe verilen Özelgede,

“3065 sayılı Katma Değer Vergisi (KDV) Kanunu'nun 1. maddesine göre, ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde Türkiye'de yapılan teslim ve hizmetler KDV ye tabi bulunmakta olup, aynı Kanun'un 20. maddesi uyarınca verginin matrahını işlemlerin karşılığını teşkil eden bedel oluşturmaktadır.

Buna göre, bayiler ile yapılan ticari ilişkilerden doğan alacaklarınızın garanti altına alınabilmesi amacıyla, bayilerce bankaya ödenen masraf ve komisyonlar, KDV'nin konusuna giren bir işlemin karşılığını teşkil etmediğinden, söz konusu masraf ve komisyonların, şirketinize aynen fatura edilmek suretiyle yansıtılması işleminde de KDV hesaplanmasına gerek bulunmamaktadır.”

görüşüne yer verilmiştir¹.

Aşağıda yer alan açıklamalar, bu satırların yazarının yukarıya alıntı yapılan Özelgeye ilişkin seçici algılamasının bir ürünü olarak değerlendirilmelidir.

II. Teminat Mektubu ve Ticari Hayatta Kullanımı

Ticari hayatta belli bir malı üretme borcu altına giren, belli bir mal satan ya da hizmet sunan kişiler bu edimlerinin karşılığını nakden ve peşin olarak alabilecekleri gibi, belirli bir vadeye de bağlayabilirler. Borcun ifasının vadeye bırakılması halinde, alacaklı borçlunun ödeme gücü hakkında kapsamlı bilgiye sahip değilse, doğal olarak alacağına karşılık borçludan teminat talep edebilecektir².

Ticari hayatta, önceleri sözleşmenin karşı tarafının edimini sözleşmeye uygun olarak hiç ya da gereği gibi ifa etmemesi riskine karşı şahsi teminat yeterli görülüşken, zaman içinde ticari işlerin hacminin artması ile birlikte, teminat veren şahsın ekonomik durumu önem kazanmış, her türlü şahsi teminat yeterli görülmemeye başlamış ve bu durumun bir sonucu olarak günümüzde kabul edilen ve uygulanan şekli ile *“Banka Garantileri”* ya da *“Banka Teminat Mektupları”* uygulamaya gelmiştir³.

Banka teminat mektuplarında banka, asıl sözleşmenin taraflarından birinin (lehdar) talebi üzerine, asıl sözleşmenin diğer tarafına (muhatap) borçlu durumunda olan lehdarın edimini sözleşmeye uygun olarak ifa edeceğini, hiç ya da gereği gibi ifa etmediği takdirde uğranılacak zararı kendisinin karşılayacağı yolunda teminat vermektedir⁴.

Lehdar ile muhatap, aralarında satım, kira, eser v.b. gibi herhangi bir sözleşme yapmaktadırlar ki bu *“temel ilişki”*, lehdarın banka ile bu sözleşme ile ilgili edimini tekeffül etmesi için kurduğu ilişki *“karşılık ilişkisi”* ve banka ile muhatap arasındaki ilişki ise *“garanti ilişkisi”* olarak adlandırılır⁵.

III. Teminat Mektubu Giderlerinin Yansıtılmasında İdari Görüşler ve Yargı Kararları

¹ 28.12.2010 tarih ve B.07.1.GİB.4.99.16.02-2010-KDV-17-4/e-59 sayılı Özelge. **Yaklaşım**, Mayıs 2011, S:221.

² Teminat mektuplarının çeşitleri ve muhasebe uygulamaları gibi konular için Bkz. Ramazan YAKIŞIKLI, *“Teminat Mektupları”*, **Vergi Dünyası**, Mart 2001, S:235.

³ Vahit DOĞAN, **Banka Teminat Mektupları**, Seçkin, Güncelleştirilmiş 3. Baskı, Ankara 2005, s.24-25.

⁴ DOĞAN, s. 25.

⁵ Ayrıntılar için Bkz. DOĞAN, s.128-139.

A. İdari Görüşler

Araştırmalarımız sırasında, teminat mektubu komisyonlarının yansıtılması ile ilgili Gelir veya Kurumlar Vergisi uygulamalarına dair bir Özelge tespit edilememekle birlikte;

“Müşteri durumunda olan bayiler nezdinde birikecek alacaklarını güvenlik altına almak amacıyla bayilerinden banka teminat mektubu alan işletmeleri, bu mektuplar için bayilerce bankalara borçlanılan komisyon, Damga Vergisi ve Gider Vergileri gibi masrafları, bir anlaşmaya dayanarak ödemeleri halinde, bunları genel giderleri arasında yazmaları ve safi kazancın tespitinde gayri safi hâsıllardan indirmelerinin mümkün olduğu oy birliği ile kabul edilmiştir.”

şeklinde bir Hesap Uzmanları Kurulu Danışma Komisyonu Kararı'nın varlığını tespit etmiş bulunmaktayız⁶.

Konu KDV olduğunda başlangıçta yer verdiğimiz Özelge dışında başkaca Özelgelere de rastlamak mümkündür. Örneğin İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından verilmiş bir Özelgenin⁷, Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından incelenerek düzeltilmesine dair bir yazıda da⁸;

“Banka ve sigorta muameleleri vergisi kapsamına girmesi nedeniyle katma değer vergisinden müstesna olan teminat mektubu komisyon bedellerinin sözleşme gereği ticari ürün alımı yapılan firmalara birebir yansıtılması işlemi katma değer vergisine tabi bulunmamaktadır.

Öte yandan söz konusu masrafların satıcılara yansıtılması karşılığında alınan bedeller satıcıya yapılan herhangi bir teslim veya hizmetin karşılığını da teşkil etmemektedir.”

görüşüne yer verilmiştir.

Benzeri Özelgelere, Konya Vergi Dairesi Başkanlığı Özelgeleri arasında⁹; *“...müşterileriniz tarafından bankalara teminat mektubu alımı karşılığı ödenen komisyon bedellerinin, herhangi bir fark ilave edilmeden **aynı tutarlarla** şirketinize yansıtılması (fatura edilmesi) işlemi katma değer vergisinden müstesnadır.”* şeklinde ve Büyük Mükellefler Vergi Dairesi Başkanlığı¹⁰ Özelgeleri arasında *“...bayilerinizden olan alacaklarınızın garanti altına alınabilmesi amacıyla bayilerden alınan teminat mektubu ile ilgili komisyonların anlaşmaya göre kısmen ya da tamamen şirketinizce üstlenilmesinde, bankadan teminat mektubu alan bayiler tarafından bu*

⁶ Hesap Uzmanları Kurulu Danışma Komisyonu Kararı, Tarih:21.12.1970, Yayın Sıra No: 216, Genel Sıra No: 380-6

⁷ İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı'nın (Mükellef Hizmetleri Grup Müdürlüğü) 09.04.2007 tarih ve 737 sayılı Özelgesi, <http://ozelge.izmirvdb.gov.tr/OzelgeRead.aspx?Ozgid=2394>, Erişim:01.06.2011.

⁸ Gelir İdaresi Başkanlığı'nın 17.05.2007 tarih ve B.07.1.GİB.0.01.54-5479-35-363/44450 sayılı yazısı, <http://ozelge.izmirvdb.gov.tr/OzelgeRead.aspx?Ozgid=2394>, Erişim:01.06.2011.

⁹ Konya Vergi Dairesi Başkanlığı'nın (Mükellef Hizmetleri Gelir Grup Müdürlüğü - Diğer Vergiler ve Anlaşmalar Uygulama Müdürlüğü) 02.11.2009 tarih ve B.07.1.GİB.4.42.16.02/KDV-2-1589-1667 sayılı Özelgesi, <http://www.konyavdb.gov.tr/userfiles/extra/gelir%20%F6zelge%20pdfleri/2009-1667%20KDV.pdf>, Erişim: 01.06.2011.

¹⁰ Büyük Mükellefler Vergi Dairesi Başkanlığı'nın (Mükellef Hizmetleri Grup Müdürlüğü) 19.02.2009 tarih ve B.07.1.GİB.004.99.16.01/2-Muk-422/5125 sayılı Özelgesi, <http://www.bmvdb.gov.tr/ozelgeler/2009/kdv/5125.htm>, Erişim: 01.06.2011

masrafların tarafınıza **fark ilave edilmeksizin aynen ya da kısmen yansıtılması** işlemi katma değer vergisine tabi bulunmamaktadır.” şeklinde rastlanmaktadır.

Görüldüğü gibi Gelir / Kurumlar Vergisi ile Özelgeye rastlayamasak da konu KDV olduğunda çok sayıda ve üstelik mükellefler lehine Özelgeye rastlanabilmektedir.

B. Yargı Kararları

Konuya ilişkin olarak tespit ettiğimiz bir uyuşmazlıkta, bayilerinden talep ettiği teminat mektuplarına dair giderleri, bayilerin düzenlediği ve KDV de içeren faturalarla belgeleyerek karşılayan bir üretici firma hakkında yapılmış bir vergi incelemesinde inceleme elemanının,

- “Mükellef kurum müşterilerine ait banka teminat mektubu komisyonlarını kendi gideri imiş gibi dikkate almıştır”,
- “Alacağına garanti altına almak için yanlış bir uygulama içine girmiştir”,
- “Bu işlemlerle ilgili giderlerin kurum kazancından indirilmesi ile ilgili bir hüküm bulunmamaktadır”,

şeklinde eleştiriler getirdiği ve bu giderlerin vergi matrahının tespitinde indirim olarak dikkate alınmayacağı iddiasıyla Kurumlar Vergisi ve buna bağlı olarak da faturalarda yer alan KDV.lerinin indirim yapılamayacağı gerekçesiyle indirimler arasından çıkarılması gerektiği gerekçesiyle cezalı tarhiyat önerdiği görülmektedir.

Uyuşmazlıkta davacı tarafın iddiaları; “...vergi ziyayı cezalı Kurumlar vergisi ve fon payının; 213 sayılı Kanunun 3 ve 134. maddeleri çerçevesinde yapılan incelemenin esas amacının vergisel olaylarla ilgili gerçeğin tespiti olup, bu hükmün müvekkilin ticari tercihlerinin eleştirilmesi hakkını vermediği, uygulamada bazı müşterilerden doğan ve doğabilecek alacakların tahsil riskini kaldırmak için banka teminat mektubu istendiği, ilgili şirketlerin teminat mektuplarını alarak ödedikleri komisyonları fatura ile şirketlerine yansıttıkları, bunun her sektörde uygulanan yaygın ve yoğun bir yöntem olduğu ve ticari hayat içinde şartlar gereği yapıldığı, bu konuda inceleme elemanınca çizilen sınırın yasal bir mesnedi bulunmadığı...” şeklindedir.

Vergi Mahkemesi gerek Kurumlar Vergisi ve gerekse KDV yönünden verdiği kararlarda; “Matrah farkının bayilerce verilen teminat mektuplarına ilişkin kısmına ilişkin olarak, serbest rekabet şartları içerisinde teminat istenmesi ve teminata ilişkin giderlerin teminat isteyen kuruluşça karşılanması gerekebilmektedir. Dava konusu olayda, bayilerce ödenen teminat mektubu giderlerinin davacıya fatura edildiği, davacı tarafından da yapılan ödemenin gider kaydedildiği ihtilafsız olup, bu durum davacının matrahını azaltmakla birlikte, aynı miktarda bayilerin matrahını da artırdığından sonuç olarak vergi kayıp ve kaçığına da yol açmadığından; gider olarak kabul edilmemesi suretiyle bulunan matrah farkında yasaya uyarlık görülmemiştir.” gerekçesiyle davanın konumuzla ilgili bu kısmını kabul etmiş ve cezalı tarhiyatın bu yönüyle iptaline oyçokluğu ile karar vermiştir¹¹.

Anılan karara bir Sayın Üye; “Davacı firmanın bazı müşterilerinden teminat mektubu aldığı ve teminat mektupları ile ilgili olarak müşterileri tarafından yüklenilen masrafların davacı tarafından indirime konu edildiği oysa her mükellefin yüklendiği masrafları – giderleri

¹¹ İzmir 2. Vergi Mahkemesi'nin 11.03.2004 tarih ve E:2003/1050 K:2004/155 sayılı kararı.

kendisinin indirim konusu yapabileceği, bir başka ifade ile herhangi bir mükellefin bir başka mükellefe ait gideri kendi gideri gibi muhasebeleştirmek suretiyle ödenecek vergi miktarının azaltılmasına neden olamayacağı görüşüyle davaya konu cezalı tarhiyatın bu kısmında mevzuata aykırılık olmadığı” yolunda ayrışık oy kullanmıştır.

Kurumlar Vergisi ile ilgili karar davalı idarece temyiz edilmiş ve Danıştay Üçüncü Daire; “...davacının ...yılında bazı müşterilerinden banka teminat mektubu istediği ve müşterilerin davacıya verdikleri teminat mektuplarına ilişkin bankalara ödedikleri komisyon ve diğer masrafları davacıya yansıttıkları tespit edilmiş, konuyla ilgili olarak kurum temsilcisi, alacaklarını garantiye almak için teminat mektubu istediklerini bu nedenle masraflarına da kendilerinin katlandıklarını ifade etmiştir. Alacağın garantisi için istediği ifade edilen teminat mektuplarının tarafları, ilgili banka ile lehine teminat mektubu düzenlenen kişiler olup taraflar arasındaki kredi sözleşmesi uyarınca tahakkuk eden faiz ve komisyon adı altındaki masrafların da, teminat mektubu yoluyla kendisine banka güvencesi sağlanan kişilere ait olması gerekirken bu masrafların, teminat mektubu sözleşmesinde taraf sıfatı bulunmayan davacıya yansıtılmasının hiçbir yasal dayanağı bulunmadığı gibi 193 sayılı Kanunun 40’ınca maddesine de aykırı olduğundan temyiz istemine konu edilen kararın söz konusu hususa ilişkin hüküm fıkrasında yasal isabet görülmemiştir.” gerekçesiyle temyize konu kararın bu kısmını oy birliği ile bozmuştur.¹²

Vergi Mahkemesi, Danıştay bozma kararına uymuş ve cezalı tarhiyata ilişkin davanın bu kısmını oy birliği ile reddetmiştir.¹³ Anılan karar temyiz edilmiş ancak Danıştay Üçüncü Daire, kararı aynen onama yoluna gitmiştir.¹⁴ **Özetle incelediğimiz bu kararlarda Danıştay (Üçüncü Daire), bayiler tarafından yansıtılan teminat mektubu giderlerinin, giderin yansıtıldığı firma gideri olmadığından Kurumlar Vergisi matrahının tespitinde indirim olarak dikkate alınmayacağı görüşündedir.**

Vergi Mahkemesi, **KDV yönünden de** yukarıda alıntı yaptığımız kararın bir benzerini ihdas etmiş, davanın kabulü ile cezalı tarhiyatın konumuzla ilgili kısmının iptaline karar vermiştir¹⁵. Karar davalı idare tarafından temyiz edilmiş ise de Danıştay Dokuzuncu Daire temyiz istemini reddederek kararı aynen onamıştır¹⁶. Davalı idarenin kararın düzeltilmesi istemi de reddolduğundan karar kesinleşmiştir¹⁷. **Özetle incelediğimiz bu kararlarda Danıştay (Dokuzuncu Daire), bayiler tarafından yansıtılan teminat mektubu giderlerine ilişkin olarak hesaplanan KDV.nin indirilmesinde, indirim yapan firma matrahı azalsa da, faturayı düzenleyen bayii matrahının aynı miktarda artması nedeniyle sonuç olarak vergi kayıp ve kaçağı oluşmadığı görüşündedir.**

İlk anda Kurumlar Vergisi ile ilgili davanın mükellef aleyhine (Danıştay 3. Daire) ve KDV ile ilgili davanın ise lehine (Danıştay 9. Daire) sonuçlanmış olması nedeniyle kararlar arasında bir çelişki ve karşıtlık var gibi görünse de durum aslında bu şekilde değildir. Şöyle ki:

Danıştay Üçüncü Daire, bir firmanın başka bir firmaya teminat mektubu vermesi durumunda, bu mektup ile giderlerin banka ile mektubu alan firma arasındaki ilişkiye dâhil olmayan ancak

¹² Danıştay 3. Daire’nin 15.06.2005 tarih ve E:2004/1062 K:2005/1476 sayılı kararı.

¹³ İzmir 2. Vergi Mahkemesi’nin 27.12.2006 tarih ve E:2006/1188 K:2006/1217 sayılı kararı.

¹⁴ Danıştay 3. Daire’nin 28.11.2007 tarih ve E:2007/1218 K:2007/3232 sayılı kararı.

¹⁵ İzmir 2. Vergi Mahkemesi’nin 11.03.2004 tarih ve E:2003/1051 K:2004/156 sayılı kararı.

¹⁶ Danıştay 9. Daire’nin 16.02.2006 tarih ve E:2004/1274 K:2006/361 sayılı kararı.

¹⁷ Danıştay 9. Daire’nin 23.01.2007 tarih ve E:2006/3291 K:2007/34 sayılı kararı.

kendisine ilgili firmaca teminat verilen firma tarafından giderleştirilemeyeceğine hükmetmiştir. Danıştay Dokuzuncu Daire ise, KDV yönünden bu durumda bir firmada (kendisine mektup verilen) indirim konusu yapılan KDV.nin diğer firmada (mektubu veren) matrah içinde yer alması nedeniyle indirim konusu yapılan KDV yönünden **sonuç olarak** bir vergi kaybı olmadığı yolundaki mahkeme kararını onamıştır.

Bu durumda aslında her iki Dairenin de teminat mektubu giderlerinin yansıtılmasına ilişkin ortak zeminde bir görüş taşıdıklarını söylemek mümkündür.

IV. Değerlendirme ve Görüşümüz

Ticari kazancın tespitinde; ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderlerin indirim konusu olacağı GVK.nun 40/1. maddesinde açıkça düzenlenmiştir. Ticaret hukukunun yazılı kurallar yanında, örf ve adetlere bağlı olmasının ve hukukumuzda sözleşme serbestisi müessesesi nedeni ile ticari kuralların sınırlanamayacak olması yer, zaman ve kişilere göre farklılık gösterebilmesine de neden olmaktadır.

Bu nedenle bir işin ticari olup olmadığı zamanın ve o yerin koşullarına göre belirlenmesi ve buna göre vergisel anlamda bu ticari gelirin elde edilmesinde katlanılan maliyetin indirim konusu yapılıp yapılmayacağı irdelenmesi gerekmektedir.

Kimi mükellefler alacaklarını ve yaptıracakları işleri garanti altına almak açısından gerek bayilerinden gerekse de hizmet alımı yapacağı yerlerden teminat mektubu almakta ve gerek alacaklarını gerekse de hizmet alımları nedeniyle ortaya çıkacak zararları karşılayabilmeyi garanti altına almaktadır. Bu durumu talep etmek firmaların en doğal hakkıdır ve bir ticari yaklaşımdır.

Elbette teminat verenler de bir ticari amaç ile yani iş yapmaktan dolayı kar elde etmek isteği ile davranmaktadırlar. Verilmiş olan teminatın maliyeti de hesaba katıldığında elde etmesi gereken karlılık da artmak zorunda kalacaktır.

Ancak çoğu kez firmalar uygulama olarak satış fiyatlarında belirlemiş olduğu genel kuralı bozmamak yani piyasada kendi mamulü için oluşan standart fiyatı bozmamak için teminat mektubu masraflarını karşı tarafa bir fiyat indirimi olarak sunmak yerine, ilgili firmalar tarafından kendilerine bu giderlerin yansıtılmasını talep etmektedirler. Görüşümüze göre bu durumun vergisel anlamda eleştiriye konu olabilmesi için hiçbir neden bulunmamaktadır.

Yukarıdaki bölümlerde ele aldığımız eleştirilerde, olaya taraf şirketin müşterilerine yapmış olduğu satışların bedellerini güvence altına almak amacıyla müşterilerinden istediği banka teminat mektuplarının masraflarına kendisi tarafından katlanması hususunun uygun bulunmadığı gözlenmektedir.

Oysa ekonominin bilinen riskleri karşısında şirketlerin bazı müşterilerinden doğan ve doğabilecek alacaklarının tahsil riskini kaldırmak için banka teminat mektupları istenmesi eleştirilerin aksine ticari bir gerçek olarak karşımızdadır.

Üstelik VUK.nun 323/3. maddesinde yer alan "*Teminatlı alacaklarda bu karşılık teminattan geri kalan miktara inhisar eder*" hükmü çerçevesinde olay değerlendirildiğinde esasen şirketlerin alacaklarını (risklerini) daha en baştan teminata bağlamaları halinde, alacağın şüpheli alacak haline dönüşmesi ve karşılık ayrılması suretiyle matrahın aşınması da daha en baştan önlenmiş olmaktadır.

Kaldı ki, teminat mektubuna ilişkin giderleri yüklenecek karşı tarafın her durumda maliyetini artıran bu giderler nedeniyle, teminat isteyen firmadan kendi lehine bir fiyat ayarlaması ya da indirim istemesi ile daha en baştan standart fiyattan alım yaparak teminat giderlerini ayrıca yansıtması arasında bir fark da yaratılmaması gerekir.

Bu durumda teminat mektubu veren ve alan firmalar arasındaki anlaşmaya göre, bir şekilde teminat mektubu verilen firmaya yansıtılan giderler artık bu firmanın gideri olarak kabul edilmek durumundadır. Devamla, alacağı ya da yapılacak işi garanti altına almak için yapılan bu şekildeki bir anlaşmanın “yanlış bir uygulama” olarak nitelenmesi de mümkün değildir.

Aynı şekilde vergi kanunlarında “*Bu işlemlerle ilgili giderlerin kurum kazancından indirilmesi ile ilgili bir hüküm bulunmamaktadır*” önermesi, GVK.nun 40/1 maddesinin devamı hükümlerde yer alan ve tek etek sayılmak suretiyle düzenlenmiş sınırlayıcı hükümler dışında “*Ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderler*” gibi çerçeve bir hüküm içeriyor olması nedeniyle hukuki zeminden yoksun sayılmalıdır.

Hal böyle olmakla birlikte, yukarıya aldığımız gerek Kurumlar Vergisi ve gerekse KDV ile ilgili Danıştay’ın iki farklı Dairesi tarafından verilmiş kararlar dikkate alındığında, KDV bir yana bırakılsa bile yine de bu şekilde yansıtılan teminat mektubu giderlerinin vergi matrahının tespitinde indirim olarak dikkate alınıp alınmayacağı konusunun bazı tehlikeler içerdiği açıktır.

Günümüzden kırk yıl önce verilmiş ve incelediğimiz olayda ilgililerce dikkate alınmamış bir Hesap Uzmanları Kurulu Danışma Komisyonu Kararı dışında gider kabul edilebilirlik yönünde bir idari görüşün olmaması, var olan Özelgelerin ise sadece KDV.ne yönelik olması görüşümüze göre durumu daha da vahim hale getirmektedir.

Kaldı ki esasen konunun sadece teminat mektubu giderleri ile sınırlı değerlendirilmemesi, bir firmanın başka bir firmadan aldığı her türlü teminata ilişkin tüm giderler için bu riskin var olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

V. Sonuç

Çalışmaya konu alınan teminat mektubu giderlerinin yansıtılmasında vergi uygulamaları yönünden, KDV ile sınırlı olmak üzere idari görüşlerde kendi içinde bir tutarlılık olduğu görülmektedir. Yani idare, teminat mektubu giderlerinin aynen yansıtılması durumunda, bu işlem nedeniyle KDV hesaplanması gerekmediği görüşündedir.

Bu yansıtma işleminde bir şekilde KDV hesaplanmışsa nasıl bir işlem yapılacağı yolunda idari bir görüş tarafımızdan tespit edilememişse de, yargıya intikal eden bir olayda inceleme elemanı tarafından konunun KDV indiriminin mümkün olmadığı yolunda eleştirildiği ancak yargının sonuçta bir vergi kaybı olmaması nedeniyle cezalı tarhiyatı iptal ettiği görülmektedir.

Diğer taraftan olayın gider boyutunda (40 yıl önceki bir istisna hariç) idari bir görüşe rastlamış değiliz. Ancak yargıya intikal etmiş ve Danıştay’ın iki farklı Dairesi tarafından karar bağlanmış bir uyuşmazlık nedeniyle olayın yargısal boyutta vergi hukuku yönünden olumlu değerlendirilmediği de ortadadır.

Her ne kadar bu satırların yazarı VUK.nun 3. maddesi çerçevesinde vergiyi doğuran olayda gerçeklik esastan hareketle yargı kararlarında yer alan görüşlere iştirak etmiyor olsa da mevcut durum çerçevesinde algıda seçicilik zemininde temkinli olmak, özellikle Özelgelerin

VUK.nun 369. maddesinde “Yanılma ve görüş değişikliği” ile ilgili hükümde yer almıyor olması nedeniyle yararlı olacaktır.

UYARI

Makale olarak kaleme alınmış metinlerde ifade edilen görüşler, kaleme alındığı tarihte yazarın savunduğu görüşlerdir. Bu görüşler, mevzuatta meydana gelen / gelecek gelişmeler ile değişmiş olabilir. Her durumda, özellikle mevzuata yapılan yollamalar, bir başka kaynaktan daha teyit edilmeden kullanılmamalı ve ifade edilen görüşlerin, başka ortamlarda kabul görmeyebileceği gözden uzak tutulmamalıdır. Yazarın bu konuda bir taahhüdü de bulunmamaktadır. Mevzuatımızın özellikle vergi mevzuatımızın sık değiştirilen ve farklı anlayışlarla yorumlanabilen yapısı nedeniyle, herhangi bir konuda uygulama yapılmadan önce konunun uzmanlarından profesyonel yardım alınmasını tavsiye ederiz. Bu çalışmada yer alan bilgi ve açıklamalardan dolayı Av. Akın Gencer ŞENTÜRK'e sorumluluk iddiasında bulunulamaz. Çalışma ve yazılardan kaynak gösterilmek şartıyla alıntılar yapılabilir. Ancak çalışma ve yazıların bir bütün halinde kullanımı tüm ortamlar ve kullanım şekilleri için telif sahibinin yazılı iznine bağlıdır.